

ATLANTIS

MIROSLAV ČERVENKA / ZÁZNAMNÍK

Miroslav
Červenka

Záznamník

ATLANTIS

© Miroslav Červenka, dědicové, 2008
Epilogue © Milan Jankovič, 2005
Photography © Milan Jankovič, 2008

ISBN 978-80-7108-308-5

Co jste dělal a v co jste věřil, když Vám bylo dvacet?

V roce 1952, když mi bylo dvacet, jsem zatím ještě bez pochybností věřil světovému názoru, který teprve krátce byl státní ideologií. Z takového, jak jsem ho tehdy znal, nevyplývalo, že zrovna já mám nebo jednou budu mít za úkol potlačovat ty druhé. Předideologickou potřebu slušně vychovaného člověka — nekrást a pracovat — bylo tehdy možno ještě si ex post nadbytečně zdůvodňovat i ideologií, na jejímž základě se právě formovala společenská struktura, která pak byla plně ovládnuta asociací potlačovatelů se zloději a flákači. Byl jsem ochoten souhlasit s tím, aby plnost teď a tady žitého byla obětována jasným zítřkům; při zpětném pohledu si však uvědomuji, že pudová chytrost manipulátorů byla i v tom, že na lidech jako já — lidech spíš duchovně než hmotně motivovaných — vlastně chtěli jen nemnoho, i když drsných obětí (pokud k významu slova *oběť* patří i to, že je nám známo, co ztrácíme). V mém případě měly být odepsány především dvě hodnoty, které mě strhly už jako gymnazistu — dramatické básnictví halasovského typu a strukturalistický přístup k umění jako jevu *sui generis*. 1952 jsem byl zrovna nejbliž uposlechnutí i této výzvy, a přece k tomu nedošlo: nabízené náhrady byly tak evidentně

přednost skvrnce vědomého podrazu na Svě jinak neko-
nečně čisté tváři — jak by ne, když tím zlikviduje vadu
daleko horší. On totiž do těch smrdutých končin proka-
zatelně neleze kvůli hříšníkům, ale kvůli Sobě.

Jen tak může aspoň ex post sankcionovat Zlo, vydá-
vaje je za součást prvotního plánu. S činy lumpů se
přece počítalo, byly vědomě nasazeny, bylo jich potřebí,
aby dovršena byla cesta k Světlu...

Můj Bůh to není. Ten nevěda, jak to dopadne, se zou-
fale pere — ne s ďáblem, toho by se opravdu dalo využít
k službě dobru a Mefisto je na konci druhého dílu stejně
podveden jako jeho šéf v mýtu Totálního Pardónu — ale
s nicotou.

7. 2. 86

S Milanem jsme se dohodli, že nejlepší zárukou kontroly
odzbrojení je demokratické zřízení v zemích signatářů
dohody. Nejen že se v demokracii všechno prošvihne, ale
vždy je tu — na straně opozice — faktický zájem kon-
frontovat přijaté závazky, včetně mezinárodních, s praxí
vlastní vlády, pokud je porušila.

8. 2. 86

Před Holanovským seminářem ve Viole Hrzalová proje-
vila nelibost svému podřízenému, že hodlá mít referát
na fóru, kde i já budu mít referát.

Zdaleka nás neumlčují z pouhé mstivosti. Chtějí, aby-
chom neexistovali, a když někde existujeme, aby neexis-
tovalo to, kde existujeme.

Chtějí, aby neexistovaly důkazy jejich neexistence.

Hrozí se, kolik argumentů proti sobě nám dali do
rukou. Ale mám-li mluvit za sebe, snad bych jich ani ne-
použil. Nebylo by toho zapotřebí. Kde my bychom mlu-
vili, oni by ztichli sami od sebe.

Artur Lundkvist v Alexandrově životopisu opětovně nachází v činech svého protagonisty jednání Alexandrem záměrně stylizované podle vzorníku připraveného mýtem. Je to možná méně pravděpodobné než to, že i ti nejočitější a nejspolehlivější svědkové, o něž se A. L. může opřít, utvářeli svou zprávu o Alexandrovi podle předobrazů z mýtických textů; a co zprávu, oni jeho činy už podle těchto vzorců *viděli*.

Konajíce cosi bezprecedenčního a nového, vojevůdce i jeho kronikáři se vášnivě vrhali vstříc fiktivnímu pravzoru. Jen proto, aby Alexandr měl více slávy? Aby byl pochopitelnější, protože opakuje, co publikum už zná od Herkula nebo Dionýsa? Neumím si představit makedonské vojsko; kdyby u nás někdo vedl paralelu mezi sebou a sv. Václavem nebo Žižkou (resp. představami o nich), měli by z toho spíš legraci.

Lundkvist nepodstupuje beznadějný zápas s bezbřehou potřebou fabulace a jen v očividných případech vyjadřuje rezervu, například tam, kde topos je v naprostém konfliktu s tím, co se o postavě ví odjinud.

Beznadějný zápas o pravdivou rekonstrukci událostí a charakterů by se musel vypořádat také s několikerým možným výkladem další podivné paralely. Lundkvistův Alexandr má okamžiky, kdy neodolatelně připomíná rytířské hrdiny *Zuřivého Rolanda* nebo snad i chansons de geste. Je to vliv pramenů, které měl současný autor společné s prameny pramenů rytířských skladeb? Je to vliv těchto skladeb na optiku Lundkvistovu? Je to vliv podání o Alexandrovi jednak na rytířský ideál středověku a odtud na život rytířů a na jeho průmět do rytířských skladeb, jednak na historické bádání, o něm se opíral Lundkvist?

Člověk se potácí mezi samými zrcadly.

(k *Deváté vlně* jsem ještě nedospěl) jsou částečně převzaty z mých hesel pro slovník básnických děl...

Další P. S. Dnes jsme viděli — kromě dvou jiných, sklářské a starých plakátů — Jírovu výstavu v žižkovském Atriu. Většina je udělaná na starých dřevěných deskách, kromě barev jsou tam plíšky, hadříky a zatlučené hřebíčky, přitom skoro vždy je zachováno iluzivní prohloubení prostoru dovnitř obrazu. Náměty z mýtu a náboženství, krásný obrázek z Jizerských hor. Neznám lepšího našeho současného malíře.

27. 10. 88

Zprávy jsou otřesné. Zdá se, že Charta a ostatní se rozhodli dát konfliktu s mocí zcela novou, od všeho dosavadního odlišnou povahu. A moc to s radostí přijímá, bude chtít manifestovat, že má zem pevně v rukou a že se tu nic podobného ostatním „socialistickým“ zemím konat nebude. Ale je vůbec možné, že by požadavky a iniciativy dostaly masovou podporu schopnou vyjít na ulici?

Myšlenka debat každou poslední sobotu v měsíci je výborná. Ale mě vlastně nezajímá nic než zpráva, že vedle jiných zadrželi i Zdeňka Urbánka. Chtějí manifestovat svou neprostupnost vraždami starců? On se může rozhněvat tím svým nezvládnutelným chlapeckým hněvem... Ještě v téhle chvíli zřejmě není doma, volal jsem Lubošovi [Dobrovskému]. Chvilí jsem nemohl ovládnout hrůzu, strach, vztek a slzy. Čeká nás v příštích měsících více takových chvil? Jak je to dávno, co jsem psal *Uslyšet zas...* Ale ano, ať to je, ale jen ať lidi jsou s tím, jinak to nemá cenu. Už jsem přesvědčený, že to má opravdu sílu, některá prohlášení (jakési „Děti“) nezní zrovna zrale. Ale zkusit se to musí, i když nejsou vůdci, literáti, ba ani novináři nejsou s to plnit tuto funkci. Ale když nebude nic *ted'*, tj. po všech těch výzvách atd., bude to

fiasko daleko dopředu. Honza mluvil o paralele k Rudému dnu 1928.

Bože, prosím tě, ať se Zdeněk nerozčílí. Prosím. Nemůžu nějak nechat toho psaní, mám při něm pocit, že jsem víc s ním. A s tím, co snad přijde.

Myslím na gymnazisty, kterým vyhrožovali vyloučením za trikolóru. Bylo by hrozné, kdyby jejich první zážitek s bojem o právo a s metodami moci (právě zdroj důstojných zážitků patřil před 11 lety k největším zásluhám Charty) byl trapný. Ale nedá se nic dělat než zkusit, aby i oni měli tenhle svůj zážitek, což je možné připustit, aby od narození do smrti byl kolem nich jen svět z popela, prachu a hnoje? Ne pro jejich zagitování, ale proto, aby měli svou chvíli ohně a pravdy, bych se dal snad i zastřelit na ulici.

28. 10. 88

Ve 14.30 jsem přijel bez všech potíží na stanici metra Muzeum. Provoz včetně všech východů byl normální. Myslím, že když policie shromáždila takové síly, muže, techniku, nechtěla, aby to všechno zůstalo nepoužito, i když nebylo nic snazšího než vstupu na náměstí zabránit. Tohle je past, říkal jsem si romanticky, když jsem šel dolů Václavákem. Až k Můstku bylo všude mnoho lidí, ne tolik, aby to byl dav, promenovali a hlídky VB mezi nimi. Ve 14.45 jsem už byl zase blízko koně, nad kinem Blaník. Prostranství pod ním bylo prázdné a obklopené řetězem policajtů, o kus níž stáli lidi hustě v celém středním pásu, chodníky tu byly plné. Zaspívala se hymna, volalo se „Masaryk“ a „Svobodu!“ Mladíka předvolávajícího hesla ihned zbalili, což dav samozřejmě komentoval. Pod sochu hned napochodovali esenbáci s obušky, v přilbách a se štíty z plexiskla. Z ručních ampliónů vyhlásili jménem NV Praha 1, že shromáždění není povoleno, a vyzvali lidi k rozchodu. Od té chvíle

neměla demonstrace prakticky jiné téma než vztah lidí a VB. Řetěz ozbrojenců se pomalu pohyboval náměstím dolů a tlačil lidi před sebou. Měli obušky horizontálně v předpažených rukou, s cílem vypadat neosobně jako sněhový pluh. Osobní střetnutí zde byla záležitostí obyčejných esenbáků s obušky. Jeden mě napřed štouchl do ruky, a když jsem křikl „Nesahejte na mě“, postrčil mě dlaní dolů náměstím. Občas někoho vyvekleli a odvedli do autobusu. Drželi jsme se na chodníku a mezi lešeními, volalo se hanba apod., a ještě před začátkem tlaku znovu zpívala hymna. Na jednom lešení ve výši mezzaninu jsem viděl Havlova bratra. Napětí rostlo, když i odspoda začal tlak jiných opřilbenců. Vyjely stříkačky (zdola od křižovatky), vodní děla byla v akci na druhé straně náměstí. První kropení jsem přestál dobře za kioskem, kde se nás krylo hustě, spadlo na mne jen stříknutí mezi střechou kiosku a lešením. Pak šli bělopřílbí tvrdě do toho, viděl jsem, jak jeden bil mladíka padlého na zem. Mnoho se nás vmáčklo do ústí pasáže, kde je kino Blaník. Tam jsem dostal druhou, větší dávku ze stříkačky, a to odrazem od lešení do pasáže, ve vodě byl z lešení i písek. Tlak zdola zrušili a pomalu nás vytlačovali dolů na křižovatku. Bylo už prázdněji na chodnicích, lidé se uchylovali do pasáží a příčných ulic. Střety s násilníky byly vzácnější, vše šlo dost pomalu. Přesto po druhém kropení a hned po nástupu plynulé cesty dolů nebylo víc než 15.15. Postranní ulice byly uzavřeny kordony, které pouštěly ven, ale ne dovnitř. Proto jsem s mnoha jinými sešel na křižovatce do podchodu. Byly otevřeny jen východy do Vodičkovy a Jindřišské. V podchodu jsem strávil drahně času. Lidi spíš diskutovali než křičeli na kordony nahore na schodech. Sem tam někoho legitimovali, jednoho mládence se žlutým batohem málem zadrželi, ale lidi se ho zastali a zanedlouho jsem ho viděl odcházet. U fotografií se nepoznalo, kdo pracuje pro StB a kdo pro sebe. V podchodu nebylo

narváno, dalo se volně přecházet. Po čase nás vyhnali, ne ovšem na Václavák. Volil jsem východ do Jindřišské, což bylo asi škoda, protože ve Vodičkově se dělo víc. Ozýval se pískot, štěkot pejsků, zajížděly tam antony i stříkačky. U nás jsme na sebe s přilbouy hleděli snad přes hodinu. Nepustili ani prastarou babičku, která se sotva vlekla, musela obcházet bůhví kudy. Naprostá většina lidí byla mládež, a bylo potěšením slyšet jejich komentáře: vysvítilo z nich, že je to pro ně zážitek na celý život, mnohokrát to formulovali jako zásadní zkušenost. Po dalších výzvách, komentovaných smíchem, nás někdy po půl páté vytlačovali směrem k Jindřichu. Zahnul jsem do Nekázanky (nebo to byla některá jiná příčná ulice), šli i tam za ustupujícími lidmi (mačkanice to nebyla) a doráželi na opozdilce. Viděl jsem, jak mladý sadista zdivočilého výrazu třikrát praštil obuškem přes záda staršího člověka. Bylo podivné, co to s ním udělalo (možná byl trochu opilý), začal napřed vykládat dvěma ženám, aby si přichvátly, že to není nic pro ně, že rány obuškem bolí. Vykřikoval toho i víc, ale ne s rozhodností: spíš byl popletený a neuměl se s tím vyrovnat. Policajti odešli zpátky do Vodičkovy a já s mnoha jinými jsem po Příkopech udělal těch pár kroků na Můstek. Bylo vidět, že demonstrantů neubývá, samozřejmě někteří odcházeli, ale proudili sem noví lidé. Na Můstku byla situace stejná jako v Jindřišské, kordon napříč Příkopy (a stejně z druhé strany z ulice 28. října) a proti němu v jistém odstupu hustě lidí. Napětí tu bylo, myslím, ostřejší. Zažil jsem tu pěknou scénku s „oživlým“ civilním fízlem. Nějaký člověk — bylo to hned proti kordonu — říkal cosi jako „Ti za nic nemůžou“. Tohle znám už z okupace 68, možná jsem naletěl provokatérovi, ale každopádně jsem se ozval: „Jak nemůžou, stojí tam snad místo něj někdo jinak?“ „Jsou za to placení!“ „No a co? Copak je služba u policie povinná?“ V té chvíli se ozval docela obyčejný civil, kterého jsem se skoro dotýkal, a je to opravdu

9. 3. 89

Dnes jsem blekotal o sémantice metra v překladech Julie Novákové, jmenovitě o trojí replice hexametru. O různých stránkách oslavenkyniny tvorby (osmdesátiny) jsme tam povídali čtyři, matka s dcerou hrály hezky na harfy (každá měla jednu), čtyři recitátoři včetně Tomášové přednesli ukázky, paní Stehlíková to všecko skvěle uváděla... a nakonec ta stará profesorka zoufale volala, že vůbec nic neslyšela, že teprve na tom večeru přišla na to, jak špatně slyší... Nebyla s to myslet na cokoli jiného.

11. 3. 89

Týden uplynul v drobných pracích a zvláště v úmorné práci pro PGP, která mi zabrala nejen všechny hodiny v kanceláři, ale prakticky mě vyřadila po návratu domů. Dočetl jsem Uhligovu studii *Literatura jako palingeneze textu* v Pamětníku literackém, ale neseznámil jsem se s tím souvisle a tak mám v hlavě jen fragmenty. Formalismus a strukturalismus tam figurují jako dost mechanické koncepce vývoje literatury, jako doklad je citován Vodička. Ale copak to, co V. říká, se dá zhustit do formule konvencionalizace – automatizace – aktualizace? — Zajímavá je představa, že umělec si zvolí především tradici, a pak už je všecko dáno. Závěr s palimpsesty a archeologií textu mi připadá jako stereotypní pointa, ač je to samozřejmě hlavní výpověď studie.

Dnes je ještě ke všemu pracovní sobota.

14. 3. 89

Když komunisté, ostatně nikým o něco takového (a v nezměněných ostatních podmínkách nemyslitelného) nežádání, rozhodli o existenci volených rad pracujících v podniku, vzápětí pocítili veliký strach, že se jim „to

INTERMEZZO: MALÁ AMERICKÁ CESTA

Cesta do Ameriky

Uzlatý lámavý jak zmrzlá klest

co hledáš pod nebem pyšných měst?

Vyrostlý v šerém mroucí v zářivém

pro jejich díla nejsi kladivem

Jako květ v svět se pnou vítěznou výpravou

ty k svému srdci padáš v hlubinu modravou

Na botách s domova

drolivou prstí

po kapsách olova

zaostalosti

lámavá zkřehlá sněť

co hledáš v příboji měst?

Vzdouvá se z pěn osudy šťastným tká

a tebe ani nepocítí

jak dub ve znícím listí pavoučka

přivátého

na šedé niti

11. 4. 89

Brzy bude půlnoc, musím se omezit na minimum. Na letu bylo zajímavé (pro mne ničehož neznajícího), jak daleko na sever jsme zašli; několikrát bylo, když mraky na chvíli přestaly, vidět moře plné hustých ker, jednou dokonce velikou, jen na velké plochy rozčleněnou oblast ledu. Pak přišla krajina temně modrá, se sytě bílými čarami cest a řek a stejně bílými jezery, připomínalo to modrotisk. — Poměry v letadle porušují všechny principy proxemiky. Dalo se to snést, ale po přistání, když jsme asi 40 min. čekali na „gate“ a pak přes hodinu stáli ve frontě na vlekoucí se odbavení, jsem si zoufal při pomýšlení na čekající tetu. Skutečně, když jsem se vymotal, byla už skoro v mdlobách, nemohla si celou tu dobu ani sednout.

Prekvapilo mě mé bydliště Flushing, žádné betonové pouště, ale obrovské areály rodinných domků v zeleni. Jede se odtud dlouho a dlouho na Manhattan ohavným metrem, které až před East River sestupuje pod zem. Většina cestujících jsou černoši nebo lidé Dálného Východu. Ulice Manhattanu odpovídají obrázkům. Pátá Ave. nebýt dopravy by byla příjemná, zvláště v oblasti Central Parku. Slunná ulice bez přehnaně vysokých baráků, dokonce s jistou couleur locale. Jako na Champs Elysées bohatství kape z fasád a obchodů.

Čekal jsem velké zážitky z The Metropolitan Museum of Art, ale skutečnost to všechno překonala. Obrazy nejen nádherné, ale taky pěkně a rozmanitě instalované. Celé pohádkové interiéry převezené ze Španělska, Itálie, Francie. Po setkáních s Rembrandtem, El Grekem, malým Giottem jsem zaskočil ke sbírce moderního umění a našel spousty Cézannů, Seuratů a dokonce Manetů, nemluvě o Monetovi, toho jsou spousty všude. Na pohlednicích jsem dostal bohužel jen malý zlomek. Ještě tam byla kolekce nejnovějšího, zvláště amerického umění s monumentálním, ale barevně skoro intimním

A pak z rozhovoru s jedním účastníkem meetingu se zdálo, že Štěpána nakonec vypískali; aspoň ten účastník to kritizoval.

25. 11. 89

Včera večer vysílali všechno, co jim předevcírem zakázali. Obdivovali jsme přirozené, kultivované a přesné vyjadřování studentů a dělníků.

Arogantní postoj ÚV KSČ zlomil všechny rekordy pánovitosti. Jediná možnost je, aby komunisté byli smeteni.

Jsem zase víc nemocný.

OSOBNÍ VZPOMÍNKA

Milan Jankovič

Byly doby, kdy jsme se viděli denně. Když jsme museli na začátku sedmdesátých let opustit Ústav pro českou literaturu, zachytili jsme se na čas v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Pod podmínkou, že se nebudeme zbytečně ukazovat v jeho hlavní budově, v té totiž rovněž sídlil nám už tehdy odepřený Ústav. Bylo nám přiděleno detašované pracoviště, takový lepší kumbál, vlastně dvojkumbál v Questenberku na Pohorelci. Mirek zpracovával pozůstalost Svatopluka Čecha, já pozůstalost Sládkovu. Dopoledne byl čas pilné práce. Šustily papíry a do toho se ozývaly rány, když jsme kovovou paginýrkou označovali rukopisy našich velikanů. Každý den bylo třeba udělat určitý počet archivních jednotek. Když jsme si pospíšili, zbylo nám trochu času pro sebe. Vzpomínám, jak se jednou do toho šustění ozvalo Mirkovo mocné zvolání: „Ty blázne, já mám najednou padesát čtyři jednotek!“ Byla to složka s gratulacemi k básníkovým padesátinám.

Ta pohoda netrvala dlouho a my jsme se museli rozloučit. Nebyli jsme vítáni ani tam. Mirek se živil předklady na cizí jméno, já jsem byl delší dobu nočním hlídačem jakéhosi skladu u Michelského lesa. Vídali jsme se řídčeji, ale věděli jsme o sobě pořád. Dávali jsme si občas číst, co jsme vyplodili. Četl jsem možná jako jeden

REJSTŘÍK

- A. J. 167
A. J. *viz* Jelínek Antonín
Adam Jan 168, 169
Adamec Ladislav 71, 265
Alan Josef (pseudonym
    Benedikt Jan) 279
Alenka *viz* Housková Alena
Alexandr Veliký 27
Antonioni Michelangelo 233
Apollinaire Guillaume 14, 48
Arendtová Hannah 192, 193,
    195
Arie-Gaifman Hanna 224
Aristoteles 30
Artforum (Artfórum) 254,
    272, 274, 278, 283
Attridge Derek 245, 257
Auerbach Erich 261
- B. 84
B. H. *viz* Hrabal Bohumil
Babel Isaak 21
Bacon Francis 233
Bachtin Michail Michajlovič
    123, 124, 238, 245, 250
Bailey James 127, 145, 200
Bakoš Ján 149, 250
- Balabán Milan 126
Balcar Jiří 161
baptisti *viz* Večerní univerzita
Barańczak Stanisław 113,
    135
Barbara *viz* Mazáčová
    Barbara
Barthes Roland 245
Baudelaire Charles 250
Bauman Václav 198
Beardsley Monroe C. 261
Bednář Kamil 46, 49, 54, 232
Bělohubá 267
Benedikt Jan *viz* Alan Josef
Béranger Pierre-Jean de 22
Bezruč Petr 25, 40–42, 58, 74,
    94, 95, 101–103, 146, 171
Białoszewski Miron 126
Biebl Konstantin 169
Biľak Vasil 111
Bílek František 118
Binswanger Ludwig 261
Blahynka Milan (Blahýnka)
    61, 79, 199
Blake William 234
Blatný Ivan 45, 47, 48, 146,
    217

- Bočánek František 254, 267
 Bočánková Marie 254, 267
 Bodlák Karel 54
 Bojtár Endre 78, 157
 Boldt Frank 82
 Bondy Egon 80 (jeden ze „tří doktorů“), 95
 Bonnard Pierre 237
 Bosch Hieronymus 138
 Botticelli Sandro 237
 Bouška Sigismund (SB) 67, 81, 115, 117, 118, 120, 121, 123, 125, 126, 170
 Brabec Jiří 97, 115, 156, 170, 204, 206, 214, 265, 268, 275
 Braque Georges 222, 229
 Bratršovská Zdena 28, 29
 Brecht Bertolt 250
 Brukner Josef 146
 Březina Otokar (OB) 12, 23–25, 34, 53, 59, 62–64, 66, 67, 71, 74, 75, 77, 78, 80, 81, 102, 105, 115, 117, 118, 120, 121, 123, 125, 126, 168, 169, 179, 192, 193, 197, 208, 218, 244, 270, 281
 Břicháčková Jana (slečna Ondřeje) 143
 Bucharin Nikolaj Ivanovič 122
 Buchtíková Marie (Mařenka, Maruška, ?M. B.) 147?, 160, 201, 218, 256, 274
 Bukowski Charles 149
 Burda Vladimír 50
 Burian Václav 130, 180, 187, 260, 267, 281, 282
 Buriánek František 185
 Bush George H. W. 235
 Calder Alexander 231
 Calma Marie 120
 Camus Albert 182
 Carnap Rudolf 11
 Cervantes y Saavedra Miguel de 237
 Cézanne Paul 221, 226, 228, 234
 Císař Jan 112
 Clark Katerina 123
 Coconnier Tomas 118
 Coppée François 23, 34
 Culler Jonathan 247
 Čapek Josef 120, 122
 Čapek Karel 171, 246, 251
 Čech Svatopluk 22, 57, 285
 Čechov Anton Pavlovič 68
 Čejka Jaroslav 178, 218
 Čelakovský František Ladislav 216
 Čepan Oskár 74, 218, 249
 Černík Michal 33, 213, 258
 Černý Václav 37, 46, 54, 169
 Červenka František (táta, otec MČ) 93, 114, 132
 Červenka Jan (Honza, syn MČ) 148, 156, 222, 267
 Červenka Jan (syn spisovatelky Jany Červenkové) 206
 Červenka Jindřich (Jindra, syn MČ) 20, 75, 101, 156, 216, 255, 267
 Červenka Ladislav (Láďa, bratranec MČ) 93
 Červenková Jana (Jana, snacha MČ) 156, 216
 Červenková Jana (spisovatelka) 206

EDIČNÍ POZNÁMKA

V květnu 2005 mi Miroslav Červenka pověděl, že plánuje vydání vybraných částí svých deníků, které si vedl řadu let, a uvažuje o názvu *Záznamník* či *Záznamník s odpověďmi*. Z Atlantisu jsme projevíli o jejich vydání zájem. V pondělí 7. listopadu 2005 nám do Atlantisu přišla obálka s disketou a dopisem:

1. 11. 05

(...) Posílám, co jsem slíbil. (...) V opisu [na disketě] je plno chyb, (...), opravíme, to bude to nejmenší. (...) řeknem si, zda 1) se má něco vypouštět (nebo shrnovat stručněji) a 2) zda a jak se má komentovat, tj. připisovat a) dobové vysvětlivky b) kdo je kdo o lidech c) bibliografické údaje o knihách a člancích, na které tam reaguju. V záhlavích jsou nesrozumitelná písmenka, jsou to stopy po tematických charakteristikách jednotlivých záznamů pro vnitřní potřebu. (...) Pod značkou Zaznamam jsou poznámky z cesty do Ameriky na jaře 89, přišly by na své chronologické místo. — (...)

Miroslav Č.

P. S. „Baptisti“ = večerní univerzita. O ní a o Obsahu by tam bylo víc, ale nechtěl jsem poskytnout informace případným pátračům.

V sobotu 19. listopadu 2005 Miroslav Červenka zemřel.

Na přípravě knižního vydání *Záznamníku* jsme už pracovali bez něj. Manželka Miroslava Červenky paní Marcela Pittermanová nám laskavě zapůjčila jeho rukopisné deníky (tři linkované sešity–záznamníky) a dále listy s rukopisnými poznámkami.

Počítačový přepis jsem srovnala s rukopisnými deníky. Miroslav Červenka (dále MČ) při přepisování text upravoval, volil jiný výraz či formulaci, dělal drobné škrty, připisoval vysvětlující slova, v hranatých závorkách [] rozepisoval zkratky a iniciály jmen (některé rozepsal, aniž je dal do hranatých závorek), v záznamu z 8. 3. 87 například připsal v hranatých závorkách celou poznámku uvozenou *Pozn. z 2005* (s. 61), atd. Hranaté závorky užíval MČ i v původním rukopisném deníku, např. v záznamu z 21. 9. 87 (s. 109). Při přepisování do počítače MČ zachoval některé otazníky z rukopisného deníku a některé další připsal. (Mám je za doklad toho, k čemu se chtěl vrátit, co si chtěl ověřit.)

MČ v počítačovém přepisování průběžně očísloval jednotlivé záznamy v záhlaví před datem: 1–291 (číslování si vepsal zelenou propiskou také do rukopisných deníků); „americké záznamy“ čísloval samostatně: AM1–AM24. Za číslem následovala ona „nesrozumitelná písmenka“, o nichž psal v dopise. Například záhlaví prvního záznamu vypadalo takto: *1 vo vč pa li km ?*. „Nesrozumitelná písmenka“ vysvětlovaly listy s rukopisnými poznámkami, jež nám zapůjčila Marcela Pittermannová: šlo o určitou obsahovou analýzu, kterou si MČ vypracoval, *oo — odborné obecné obsahy (teorie liter., estetika, semiotika)* nebo *vo — veřejné záležitosti obecně, sociálně, politika* atd., a k níž si vypisoval čísla deníkových záznamů.

Dva rukopisné listy byly nadepsány *km — nutnost komentáře*. K číslu záznamu MČ připisoval heslovitou poznámku, například *1 bibl. Obsahu — anketa Lenky Proch., 98 medvídkáři, 135 dopisy OB SB...* Byl to základ k zamýšleným komentářům a vysvětlivkám, o nichž psal v dopise.

Shodly jsme se s paní Marcelou Pittermannovou, že Miroslav Červenka je v komentářích nenahraditelný a nezastupitelný: po jeho smrti nelze napsat, co on už napsat nestačil.

Při přípravě *Záznamníku* k vydání jsem postupovala takto:

Výchozí pro vydání byl počítačový přepis MČ.

Do úvodního záznamu (s. 5–8) jsem podle samizdatového Obsahu vložila otázky Lenky Procházkové z její ankety *A co si o tom myslíte Vy?* a na závěr doplnila bibliografický údaj *Obsahu: březen 1985*.

ATLANTIS

MIROSLAV ČERVENKA / ZÁZNAMNÍK

*Kniha vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky*

*Obálku s použitím fotografií Milana Jankoviče,
vazbu a grafickou úpravu navrhl Boris Mysliveček*

Fotografie Milan Jankovič

K vydání připravila Jana Uhdeová

Doslov Milan Jankovič

*Rejstříkem opatřily Marcela Pittermannová
a Jana Uhdeová*

Vydalo nakladatelství Atlantis

v Brně roku 2008 jako svou 295. publikaci

Sazbu písmem Century Schoolbook

připravil Vladimír Ludva

Vytiskla tiskárna Reprocentrum, a. s.

v Blansku, Bezručova 29

Počet stran 312

Tematická skupina 13

Vydání první

Doporučená cena 295 Kč včetně DPH

*Knihy objednejte u svého knihkupce
nebo na adrese*

ATLANTIS, spol. s r. o.

PS 374

602 00 Brno

e-mail: atlantis-brno@volny.cz

www.atlantis-brno.cz